

ББК 84 (4Укр)

К 56

Коваль С.В.

К 56 Чия мова вторинна і пародійна. — Чернівці:

Зелена Буковина, 2006. - 32 с.

ISBN 966-8410-62-X

*Автор висловлює щиру подяку
депутату Чернівецької міської ради
Василеві Ткачу
за матеріальну підтримку видання.*

Літературний редактор О.В.Лукул

*"І казали вони на мале - се велике,
а справді велике намагалися зневажи-
ти та уполідити..." "Пізнайте прав-
ду, і правда визволить вас..."*

Від частого повторення брехня не стає правдою, однак усе більше тих, хто не вміє чи не бажає логічно мислити, проявляють готовність повірити в неї. Спрацьовує не логіка, спрацьовує стереотип мислення: "Якщо стільки відомих і шанованих людей так довго повторюють це твердження і, напевно, вірять у його істинність, то не може ж воно бути суцільною вигадкою. Хай не все, але хоча б якась доля істини в ньому мусить бути присутня..."

Щось подібне сталося з не одне десятиліття пропагованими московською імперією міфами про "велічіє і могутність руского языка" ("ВМРЯ"), про "велікого Леніна", котрий "на ньом газгав-гівал". Ну і нехай собі тішаться московити тією "величчю", як дурень цвяшком. Нам, українцям, у своїй незалежній державі що до того?

У тім то й річ, що вигаданий колись для ідеологічного виправдання уярмлення та тотальної русифікації пригарбаних Москвою народів міф продовжує руйнувати свідомість пересічного українця й сьогодні, а його адепти перейшли до ще більш нахабних і провокативних форм пропаганди.

І сьогодні не лише десь там, у Москві, Твері, в наших-таки Сімферополі, Донецьку, Луганську в російськомовних українофобських виданнях можна надібати твердження на кшталт: "Ніякої української мови немає...", "Українська мова - то зіпсований полонізмами "руський язык..." і т.ін.

Належної відсічі такі інсинуації сучасних валує-вих ані від офіційних структур, ані від патріотично орієнтованих засобів масової інформації не отримують. Найбільше, на що, бува, спромагаються окремі вітчизняні публіцисти, то кволі заяви вип-равдального штабу: "українська й російська мови сестри"...

Однак уважний неупереджений аналіз мов-сус-ідок підштовхує до іншого висновку. Мова спадкоємців племені кривичів, що стало основною слов'янською складовою в тюрко-фіно-угорському конгломераті, нині іменованому "руським народом" - не "сестра", а "дочка" русинської - української мови. Дочка кривобока і кривоуста, котра, примхою долі доскочивши короткочасного, за мірилом історії, панування над матір'ю, в процесі того панування прагла зневажати та упослідити ту, яка дарувала їй життя.

Для тих, хто вже готовий, захлинаючись, бризкати слиною заперечень, повторюємо: саме так, російська мова у слов'янській своїй частині - вторинна, дочірня, - замало того - пародійна стосовно

нашої РА-синської, русинської, що сьогодні іменуємо її українською, мови.

Для тих заяв потрібні докази. І їх є безліч.

Біля вашого будинку зупинився автомобіль технічних служб "Міськгазу" з написом "Аварійна газова служба". За советських часів напис звучав "Аварійна-я газова-я служба". В гастрономі вашу увагу привернули ковбаси "Молочна", "Докторська". Вражена комплексом "ВМРЯ" продавщиця на цінниках написала "молочна-я", "докторська-я"... "Вам годиться ця синя торбинка?" - питають вас в іншому відділі. Сусідньою мовою торбинка була б "синя-я".

Стривайте, та ж більшість прикметників жіночого роду в російській мові створені із самодостатніх українських (до кількох згаданих можна долучити "добра", "зла", "велика", "мала", "печальна", "весела", "мудра", "дурна", "молода", "стара", "давня", "крайня", "зимня" і т.ін.). До-туліть до наведеної низки слів по літері "я" і отримаєте "руські-є" слова.

Зайвість, пародійність прийому яскраво підкреслюють "яя" в словах, де "я" вже присутнє в слові українському: "давня-я", "крайня-я", "синя-я", "зимня-я".

Прикметники середнього роду та у множині створювалися за тією ж схемою, тільки тут замість "я" доточувалося українське слово "є". "Давні-є",

"крайні-є", "сині-є", "тонкі-є", "давнє-є", "крайнє-є", "синє-є". І знову ці пародійні подвоєння "єє".

Та хіба лише одні прикметники? Власне, більшість слов'янського коріння слів сусідньої мови сконструйовані з наших самодостатніх пер-шослів шляхом доточення до них наших-таки слів "я", "є", "ні", "ле" (є, так), "ще", "що", "це", "де", "бо", "то".

Часто-густо до словосполучень додавалося по кілька взаємозаперечувальних слів ("є", "ні", "ле", "ні"), вочевидь, аби підсилити пародійність звучання та полегшити розуміння вторинності "новомо-ви" для задурених краян, для дослідників майбутнього.

Коли, хто і навіщо "бавився" у такі мовотворчі "ігри" - нині можемо тільки здогадуватись. Свою версію бачення давніх подій запропонуємо у заключній частині публікації, а наразі перейдемо до ілюстративної частини сформульованих вище постулатів.

"Буду-ще-є", "на-сто-я-ще-є", "наступ-ле-ні-є", "напад-є-ні-є", "по-ра-жє-ні-є", "пора-бо-ще-ні-є", "по-бо-є-ще", "по-ні-маєш", "оглав-ле-ні-є", "заблужд-є-ні-є", "де-ле-ні-є", "удар-є-ні-є", "росте-ні-є", "ле-то", "є-с-ть", "є-що", "є-то", "є-ті", "розум-є-ні-є", "глум-ле-ні-є" "і так далі-є"... Як бачимо, "ісконно рускіє слова" розкладаються на питомі українські складові.

Значний блок українських слів, створених з використанням і нині активно діючих у нашій мові займенників "це", "ця", "ці", позичивши, сусіди знову-таки недоладно поперекручували заміною в згаданих займенниках голосних на "о", "а", "ы" та втуленням у слова зайвих ускладнюючих вимову приголосних "л", "д" тощо. "Сон-це" - "со-Л-н-це", "сер-це" - "сер-Д-це" (більшість сусідів при вимові ті "л", "д" опускають). "Я-й-Це" - "я-й-Цо", "кіль-Це" - "коль-Цо" (від слова "коло"), "молод-ці" - "молод-Цы", "молоди-Ці" - "молоди-Цы", "сестри-Ці" - "сестри-Цы", "от-Ці" - "от-Цы", "стани-Ця" - "стани-Ца", "околи-Ця" - "околи-Ца", "столи-Ця" - "столи-Ца", "стори-Ця" - "сто-ри-Ца" і т.ін. ... "Гоп-ца, дри-ца, дри-ца-ца..."

"Цо", "цы", "ца" - немає в тамтешній мові таких займенників.

Якщо згаданого корпусу запозичень та зумис-них недоречностей комусь видається замало, то наведемо ще кілька яскравих прикладів алогізмів "великого і могучего", що могли виникнути за умови його формування на невласній фонетичній основі.

Сім днів ("тиждень" по-нашому) у сусідській мові іменується "не-деля". Недоречна калька з нашої логічної "неділі" ("не діло" - вихідний день себто). Але сім днів неробства поспіль, а затим знову "не-деля" - чи не забагато? Коли ж у вас "деля", сусіди?

їхні квасні "патріоти" намагаються етимологію "неделі" виводити від "неделімая". Не менша недоречність, бо тиждень ділиться на дні, дні на години, години на хвилини і "так далі-є".

Бездумно запозичена з нашої мови і назва плодових кущів - "черная, красная, белая смородіна". Насправді смородиною від нашого слова "сморід" (запах) є лише чорна. Червоні ж та білі порічки (росли в дикому стані "по річці") смороду не мають.

Та що там "смородина"? Навіть перетворені тамтешніми борзописцями в національний символ "руски-є березки" носять запозичене, знову-таки у нас, наймення. Наші "бе-різки" ("бе"-руть із них "різки" для підмітання та "роздачі хльости" неслухам) на захутірмихайлівських теренах обернулися на "бе-рѣзки". Але "рѣзок" у російській мові немає, є "розги", себто по-їхньому білокорі красуні мали б називатися "бе-розги"!! Що ж до доточеного епітета "руски-є", то вони в однаковій мірі можуть бути фінськими, шведськими, норвезькими, польськими, білоруськими, литовськими, волинськими, поліськими, сіверськими, бо ростуть на північних теренах Євразії справіку.

Деякі, здавалося б на перший погляд, зовсім далекі від нашої мови, "російські" терміни при вдумливому аналізі виявляють своє не надто приховане українське (русинське) коріння.

"Сірники" (із сірки зроблено основний елемент) на Язузі-ріці носять "самостійну" назву "спички" (замість скалки взятої "з пічки", не "с-печки"!)

"Це-глина" там "к-ир-пич" (к теплу, "ір-ію "піч", знову таки не "к-ир-печ"!)."З-десь" (був "десь" далеко та змістився сюди, за тубільною логікою слово мало би формулюватись як "с-где-то").

Лише ледачий, нездатний мислити не помітить сусідських позичок при компонуванні термінів для виміру часу. Наше всеохопне поняття "час" вони зробили одиницею виміру: "один час", "два часа" і так далі - є... Для найменування приладу з виміру часу "годинника" пристосували множину нашого слова "часи". Для означення 1/60 години — нашої "хвилини" (що наче морська хвиля накочується на берег вічності) вживається "минута" (похідне слово від нашого "минати", їхньою мовою "проходить!"). Тож при використанні власного арсеналу термінотворіння оголошення захутірмихайлівських телеорادیостанцій, для прикладу, "мас-ковско-є" время 14 часов 25 минут повинно звучати "масковско-є" время 14 временей 25 проходок"...

Не будемо зупинятися тут на величезному материкові мовного арсеналу сучасної російської мови, позиченому нею із мов угро-фінських і татаро-монгольських народів: "арба",

"арбуз", "деньгі", "таможня", "ямщик", і несть їм числа...

Детальнішу й повнішу інформацію про татаро-угро-фінські складові сусідської мови читач може отримати, простудіювавши фундаментальну працю "Мага Віра" Лева Силенка. А ми повернемося до заявленої теми.

До речі, за Київської держави, до приходу та-таро-монголів митні заклади під Москвою іменувалися "Митищі" (великі митниці). Святослав Во-йовник у підкореній Хозарії заснував місто Білу Вежу (не "Башню"), а на територіях давньої землі Новгородської в сучасних губерніях Архангельській, Тверській, Псковській, Новгородській дотепер збереглися ріки з бездискусійно русинськими (українськими) назвами: Волошка, Хмара, Люта, Межа, Мста, Велика-я, населені пункти Середа, Селище, Марево, Мста, Волошка, Змієвка, Молоді, Плесо, Луки, Великі-є Луки, Прилуки, Галич, Солігалич, Руська (ще без доважка "я").

Варто тут нагадати і про загальновідомий факт заснування теперішньої сусідської столиці Великим київським князем Юрієм Довгоруком. "Долго-рукім" - поправлять знавці, й зайвий раз продемонструють свою нехіль критично мислити. Бо чому в народі отримав таке прізвисько наш давній володар? Авжеж, мав князь "довгі руки": не проти

був їх і до чужих володінь протягати (хіба він один? Є така "професійна хвороба" у володарів усіх часів та народів). Але в мові кривицькій, що нині іменується "російською", "довгі руки" звучать "длінніє". І князь по-їхньому мав би називатись "Дліннорукім" (поняття "долго" ж у них вживається для означення часу, а не простору). Себто князя - засновника Мокви (саме так, гадаю, звучало пер-шоім'я майбутньої "білокам'яної", від нашого-таки слова "моква" - мокровище, болотовиння) найменували наші предки русини по-русинському. А пізніше омосковлення заміною в слові "Довгорукий" "в" на "л" русинського походження його присутньо не приховало. Як і подібна "операція" у назві заполярного в Баренцовому морі витягнутого майже по меридіану довгого острова "Долгій".

Це інформація до суперечок на тему "Яка мова в Київській імперії була панівною?" Власне, що українська мова була тоді, за сучасною термінологією, державною і панувала не лише в Києві та усіх наших етнічних територіях, а й на підкорених нашими володарями землях, ще в XIX столітті вимушений був визнати в одній зі своїх лекцій відомий московський історик Василь Ключевський, котрому, попри його великодержавну зашореність, совість науковця збрехати не дозволила.

Що ж до українських топонімів, гідронімів за сучасними межами нашої держави, то, окрім РФ, їх чимало і в інших сусідніх державах на наших прадавніх етнічних територіях. Берестя, Пінськ, Кам'янець, Дорогочин, Малорита, Косово (!), Рось (!) — (міста), Піна (ріка) в Білорусі на Берестейсько-Пінсько-Турівських землях, де й до сьогодні незай-шле населення розмовляє практично поліським діалектом нашої мови. Знаково, для мислячих, звучить наймення Турово-Пінщини, зафіксоване ще недавніми советськими мапами "Загороддя". (За городами, містами метрополії Галицько-Волинсь-ко-Київської). Порівняймо із "Заліссям" (за лісами стосовно Києва) — назвою Володимиро-Суздальських земель у літописній Київській державі.

Доводити українське коріння заснованих нашими володарями на наших землях міст сьогочасного так званого Закерзоння: Перемишля, Ярослава, Санка, Холма, Ряшева, Грубишева, Кросна і так далі є, словацьких: Пряшева, Дукли, Свидника, Ла-борця особливої потреби немає.

Вельми цікаве і знакове розкодування назви словацького міста Кошіце: (Коші це) — осідок Коша, Січі.

Важко приховати русинське коріння назв річок Сан, Лада, Удадь, Шкло, Вишня, Одра (Польща), Тугова, Ракова, Бистриця (Румунія), Тур, Красна (Румунія, Угорщина).

Інша річ — такі міста, як Дебрецин (Угорщина), Галаць (Румунія), озеро Балатон (Угорщина). Навіть не всім фахівцям відомо, що колись то були русинські міста Добрович і Галич (на Дунаї), а озеро іменувалося просто Болото.

Читачу трішки знайомому із вітчизняною історією, зокрема з діяльністю князів бродників-бир-ладників, зрозуміло існування в Румунії неподалік Галича-Дунайського плата Бирлад, річки та міста з такою ж назвою.

Збереглися вітчизняні топоніми, гідроніми, видається, і в таких далеких від наших теренів країнах, як Німеччина (земля Померанія, де помирили колись наші предки?), Франції (ріка Марна, себто некорисна, пуста?), Сербії (край Косово, косяць-кий, козацький), Греції (острів Кос - те ж саме, що й Косово), Середній Азії (затока Кара-Бога-з-Гол, кара Бога з вершини, півострів Кос-Арал).

Щонайменше сім сусідських столиць найменовані були з використанням русинського лінгвоар-сеналу. Москва (Моква, твань, багниста місцевість, це вже потім дячки "с" втулили), Мінськ (від слова "мінати"), Вільнюс (до початку XX століття Вільно, не "вольно" польською, не "свободный" російською), Кишинів (від слова "кишення"), Брат-іслава (брати славу, брати слави), Букурешт (Буку

решт(а) — там, де в давнину кінчалися букові ліси, були рештки тих лісів. Та й Будапешт (колись два міста: давніше Буда та молодше Пешт) наших витоків не дуже приховав. "Буда, будівля, будуватися" і сьогодні активно працюють у наші мові. Та то тема для окремої бесіди.

Повернемося до основної розмови і ще раз наголосимо: сучасна так звана російська мова - це пародійне середньовічне "есперанто", штучно створене на базі русинської (української) мови і присутньо "статаршене" після того, як Московсько-Суздальські землі потрапили в залежність від Орди.

- Але ж на цьому "есперанто" створено визнану світом велику літературу, - скажете.

Атож. Створено і визнано. Якби творіння однієї людини, поляка Земенгофа, вдалося прищепити сьогодні якомусь племені, то до кінця третього тисячоліття цілком вірогідна з'ява вагомої літератури на "есперанто". А гіпотетичні творці кривецької відрубної мови київські відуни, брагмани, волохи були, вочевидь, не безталанніші від автора есперанто.

Що ж до "ахів" та "охів" стосовно творів, писаних "російською мовою", то варто зазначити таке: ніхто у світі до сьогодні ще не виконав серйозних

студій з україно-російського порівняльного мовознавства, так само, як із татаро-російського. Гадаємо, такі студії неспростовно доведуть: самозвана претендентка на королівські шати все життя проходила в позичених із сусідського плеча вдягачках.

У першому виданні ми залишили поза увагою вражаючу убогість, примітивізм сучасної сусідської мови. Прикладів тому можна навести безліч. Московин на бутерброд намащує "масло слівочно-но-є", для салатів вживає "масло растительно-є", для змащення використовує "масло машинно-є". В нашій мові для кожного виду "масел" є своя назва: "масло", "олія", "мастило"...

Проте найбільше недолугість "язика" впадає в очі, шемкотить у вуха при порівнянні пестливих суфіксів, наших різноманітних і милозвучних з їхніми одноманітними та шиплячими:

Мам-уся	мам-	}	аша
Тат-усь	пап-		
Дорог-енька	}		дорог-уша
Дорог-енький			
Дорог-еньке			

Солов-ейко	солов-	} ушка
Голів-онька	голов-	
Дівчин-онька	дев-	
Молод-ичка	молод-	
Трав-ичка	трав-	
Хат-инка	изб-	
Колом-ийка	част-	
Душ-енька	д-	
Стар-енька	стар-	
Баб-уся	баб-	
Дід-усь	дед-	
Жаб-ка	ляг-	

Незалежно від роду, породи, живе, неживе — усе поспіль "аша", "уша", "ушка".

І апофеоз тамтешньої ніжності, лагідності "ушечка", "юшечка" ("дорог-уша", "дорог-ушеч-ка", "ляг-ушечка", "хр-юшечка"). Особливо знущально звучить "дев-чушечка" (яку тварину мос-ковин, татарин називають "чушкою", сподіваємося, читачу відомо).

Подібно співвідносяться і пестливі імена в сусідських мовах.

Петр-ик	Петр-	} уша
Павл-ик	Павл-	
Серг-ійко	Серг-	
Ів-анко	Ван-	} юша
Окс-анка	Кс-	
Катер-инка	Кат-	
Над-ійка	Над-	} аша
Мик-олка	Никол-	
С-ашко	С-	

Трохи більше розмаїття, однак усе-те ж шипіння: "аша", "уша", "юша", "ш-ш-ш-ша"...

Про "ніжність" сусідських ліричних пісень можна роман-фeyлетон настрочити. У нас соловейко "тьохкає", "щебече" ("сміються, плачуть солов'ї, і б'ють піснями в груди"), у них "щелкаєт" ("соловей запел, защелкал"). Ну ніяк не можу уявити собі "щелкающего" соловейка, хіба що папугу, рахівницю в руках колгоспного бухгалтера. Так само не годен уявити "поднимающего трезвон" жайвора, скорше будильник чи звукову сигналізацію в сільській крамниці.

Авжеж, пісня не може бути набагато ліпшою від мови, якою вона створена.

Та перейдемо до обіцяної версії: "коли, хто й навіщо...". Побіжно вже висловлювався здогад, що творцями "русского языка" були носії мови русинської (української) - київські відуни (волхви). Відбувалося те дійство орієнтовно десь у другій

половині першого тисячоліття нової ери під час переселення Великим київським князем племені кривичів із північних районів Білорусі, де й тепер є місто Кривичі, у Залісся (верхів'я Волги та Оки). Тоді ж на окраїни Європи ближче до Уральських гір відселені були племена в'ятичів і родимичів, зазначимо принагідно.

І якщо в'ятичів і родимичів переселяли з метою колонізації нових просторів, то з племенем кривичів не все було так однозначно. Себто і завдання колонізації не виключалось, однак превалювало в причинах перенаселення не воно. Підказка таїться в самій назві (ясно, що то не самоназва, хто сам себе назве "кривим"?) та у відсутності в нашій мові алогізмів. Звичаї відселенців не збігалися зі звичаями наших предків. "Срамословіє у них перед невістками і доньками своїми" - гласить літопис. - "Є вони ледачкуваті, нестримні в пияцтві та гульбищах". Вертаючись у сьогодення, бачимо, що тисячоліття істотно не поміняло сусідської вдачі. І сьогодні згадані риси в російському менталітеті домінуючі.

Тому, аби відгородити племена дреговичів, полочан, сіверян від згубного впливу кривичів, останнє переселяється у Залісся. Тоді ж йому створюється відрубна мова, що мала слугувати засобом відчуження від решти русинських племен, проте бути доста зрозумілою для засвоєння.

Складається враження, що відунам відомий був перебіг прийдешніх подій. Знали вони, що тодішні

підданці русинів доскочать у майбутньому влади над своїми довговіковими володарями, будуть намагатися знищити їх духовно і фізично. ("Не дай, Боже, з Івана пана"). Знали, що багато нащадків русинів за століття неволі забудуть величну історію свого народу, погодяться з її кривицькими перебріхуваннями, засвоять пародійну мову своїх колишніх данників. Саме тому для полегшення запрограмованого прозріння засліплених нащадків у новостворену мову брагманами було внесено одразу стільки легкопізнаваних пародійних елементів.

Постає запитання: якщо відуни справді знали майбутнє, знали про біди, що їх мали принести нащадки кривичів нащадкам рідного народу, то чому вони разом з володарями київськими не вжили більш радикальних заходів? Чому не обрали варіанта знищення потенційних гнобителів свого етносу, як те зробили кривичі (московити) згодом стосовно північної гілки русинів (новгородців і псковичів)?

Важко сьогодні відповісти однозначно. Певно, найперше, відіграв свою роль гуманізм, добросердність нашого народу, наших володарів. Історики стверджують, що до прийняття християнства на Русі (Україні) смертна кара не практикувалася навіть до окремих злочинців, а тут ішлося про ціле плем'я. Цар Гатило свого часу пожалів Рим, Олег - Константинополь, Сагайдачний - Москву.

Та ще, мабуть, знали волхви, що майбутнім трисотлітнім підданством мусимо спокутувати гріх відступництва від рідної віри.

Але час спокути скінчився. Ми звільнилися від державного, фізичного рабства Московії. Та багато з нас залишилося в рабстві духовному: в московській церкві, в московській мові, у вторинності та пародійності якої ми щойно переконалися.

Тож позбудемося змосковщення в душах своїх, молитвах своїх. "Бо коли молюсь я мовою чужою, то розум мій без плоду", - речуть біблейські віровчителі. "Пустопорожнім мозок мій стає, - додамо від себе, - коли я й мислю (чи мислю?) чужинською мовою".

Тому й бідуємо на найбагатших у світі чорноземах. Проте так більше бути не повинно і не буде.

Писана ця розвідка особою, котра особливим пієтетом до сусідньої мови не відзначається, — зауважите і будете праві.

Однак ось як оцінюють свою мову її носії — ультрапатріоти, представники здавна одержавленої московської церкви: «Современный жаргонно-опошленный русский язык, который даже языком -то не назовешь, для целей богослужения использовать невозможно, потому что в нем много зла...»

«Аргументи і факти», №11, 1999.

Так тож "язик" сучасний, колись він красивим, милозвучним був! "Я помню чудное мгновенье", - пригадуєте? Як не пригадати відповідне до нашої

"миті" - "мгно-ве-ні-є" (ох ці "ні", "є" - немає від них сховку). Наше односкладове з 4-х літер слово, на вимову якого справді мить тратиться, та їхнє 4-складове аж із 9-ти літер! Тут і в 3 миті не вкладешся, а яке "солодкоголосе, високопоетичне, легко-вимовне" словосполучення з 3-х приголосних "мгн"... У нас ще "миг" є! - хтось відтіля вискочить. І в нас той синонім є, від нас до вас забрів.

Власне, дивуватися недолугості сусідського "язика" особливо не доводиться. Спільнота, що відмовилася від сакрального наймення, притаманного лише людині засобу спілкування "мови", назвавши натомість той засіб "язиком" (а язики мають і представники тваринного світу: ссавці, птахи, плазуни, навіть комахи деякі), свідомо чи несвідомо принизила, десакралізувала свою мову. Від інтуїтивного, а мо', й осмисленого розуміння того приниження, і незатухаючі заклинання про "ве-лич-і-є та могутще-с-т-во"...

Хоча навіть посередніх здібностей автори тамтешніх бандитських телесеріалів починають розуміти реальний стан свого "язика" і намагаються вивільнити його від доважок, доліпок, дотулень. Внаслідок чого отримують першоджерельні українські терміни. "А она "заяву" ("заяв-ле-ні-є", сиріч) написала"? - питає один міліціонер у іншого.

А велика література, створена сусідською мовою (про що ми вже згадували тут), хіба не "до-

каз" (наш чіткий лаконічний із 5-ти літер термін) "величі та можуть"? Перепрошую, "доказ-а-тє-ль-с-т-во" (14-літерне неоковирне одоробало, злампи-чене механічним дотуленням до нашого "доказу" абсолютно зайвого, непотрібного апендикса-доліпка — 9-літерного "ательства").

Ні, вельмишановні! То лише potwierджа талантів, величі, а то й геніальності творців тієї літератури. Здебільшого перекинчиків, відступників, представників інших етносів, що "прімкнулі" до "язика масковскава" під пресом денаціоналізації, в силу слабкості власного національного стрижня, заради "лакомства неситого"... Микола Гоголь, Анна Ахматова, Володимир Короленко, Володимир Маяковський, Іван Тургенєв, Сергій Аксаков, Олександр Блок, Осип Мандельштам, Борис Пастернак, Михайло Зощенко, Ісаак Бабель, Белла Ахмадуліна, Чингіз Айтматов, Булат Окуджа-ва, Едуард Лімонов, Євген Євтушенко і так далі є...

Точніше, так було. Бо той же Ч. Айтматов демонстративно відійшов від імперської літератури, чого не скажеш про Є.Євтушенка, Е.Лімонова (Са-венка). Ці перекотипільці із ще більшим завзяттям закусили вудила, впряглися у московську шлею. Далися взнаки кількасотлітня імперська "розкрут-ка" "язика", паралельно з тотальним нищенням, потопом, заборорою мов народів "возз'єднаних", підбитих, загарбаних...

Власне, хіба тільки мов? Планомірно, системно нищилися і самі народи, носії тих мов. Найбільше, найретельніше найнебезпечніший для існування імперії народ український. Але то окрема на багато томів і не для одного автора тема.

Карб (жартівливий)

Чому ти вважаєш, що досконалість мови короткістю термінів можна обчислювати? Чому наш "доказ" досконаліший від москвинського "доказ- (а-тє-ль-ства)"? - начебто щиро допитувалася начебто недурна знайома з начебто вищою гуманітарною освітою.

Хіба мав доводити кобіті, що коротке, стисліше, вужче - краще від довгого, одоробистого, коли вона знає, що довші, товстіше в окремих випадках таки ліпше...

За матеріалами брошури мав я доповідь на науково-практичній конференції "Буття українців" 21.05.05 (Київ, Український дім). Доповідь, окрім матеріалів конференції, увійшла до другого доповненого видання "Синів РА з берегів Дніпра" (Львів: Панорама) та була передрукована кількома столичними, обласними часописами. Публікація в "Літературній Україні" викликала "не-годо-вані-є" деяких удаваних москвинів, українців. Ук-раїногенні читачі звикле відмовчалися. Щоправда, до честі головного редактора Петра Перебийноса, мені були надані шпальти для відповіді опонентам.

На сьогодні нарізала потреба у перевиданні "Чиї мови...". Що автор і робить, долучивши до вже відомого читачеві тексту короткий порівняльно-етимологічний україно-москвинський словничок деяких засадничих слів і термінів. Звісно, не обійдеться без побіжних коментарів, іноді навіть розлогих і, безумовно, чогось на кшталт вступної частини (посеред книги?), з котрої і зачнемо.

За час, поки розійшлося третє видання "мови", накопичилося чимало свіжої інформації, роздумів. Я навіть назву розвідки трохи поміняв, завершу-вальний епітет "зіпсована" на "пародійна". Гадаю, він більше підходить для словоконструкцій-одоро-бал ("доказ-ательство", "надув-ательство", "розбір-ательство", "вимога-ательство", "наступ-ле-ні-є", "удар-є-ні-є", "напад-є-ні-є", "назва-ні-є", "зна-ні-є")...

Щодо свіжої інформації, то, зокрема, моск-винський письменник (юдейських коренів, до речі, як і більшість тамтешніх/тутешніх "москофілів") Василь Аксьонов волає про примітивізацію, деградацію, змертвіння заліщущкої мови, суголосно з рідігерівськими попами, про що тут уже згадувалося (див. стр 20). Побіжно зауважимо: ні у попів, ні в Аксьонова не вистачає мужности? мудрости? публічно визнати, що від часів з'яви своєї "язик" був спримітивізованою калькою. Хоча, схоже, що автор популярних колись в Есересерії "Колег", "Апельсинів із Мароко" має розуміння витоків "язика", і тому налаштований радикально. Вважає

умовою збереження Московії від розповзання, розпаду - поглинання її Україною, в мовному плані насамперед.

Операція не потребуватиме якихось надзусиль, хіба що психологічних. Затруєним брехнями про своє "первородство" заліщукам буде попервах гіркувато. А так відкидай лише доліпки/доклейки - отримуй першоджерельну українську. І "Війна та мир", "Цусіма", "Мої університети" стануть на чверть чи й на третину коротшими, а відтак чита-бельнішими у сьогоднішній круговерті.

Одноплемінники Аксьонова, політики штибу Жиріновського, Лужкова... мають протилежну думку, умову виживання Ерефії вбачають у поглинанні нею нашої держави. Два "наші" попередні президенти для реалізації задумів Жириновських/ Лужкових доклали чимало зусиль.

Не загальмував суттєво процесу і вже начебто не "нацменшинський" Президент, оточений тими ж самими радниками/дорадниками. Деукраїназа-ція українців ув Україні, калічення, суржикізація нашої прамови тривають.

Відбуваються і зворотні, очищувальні процеси, але надто вже повільно, ненаступально.

Вироджуючись, мертвіючи само, потугами своїх бездумних (чи, може, й навіть дуже думних) апо-логетів, москвинське "язичіє" поширює свої ганг-ренозні метастази у мови сусідські. Прислухайтесь тільки, як розмовляють пересічні молодики: через слово "мать-перемать, б...".

Принагідно зазначимо, що більшості зі згаданих і не згаданих тут апологетів доля тамтешнього, нашого народу, їхньої, нашої мови, вибачайте на слові, до одного місця. Не всі здатні чи хочуть мислити по-аксьоновськи. Викачати з територій якомога більше ресурсів (із Московії - природних, з України - найперше людських) у якомога стисліші терміни - їхнє завдання.

Абись режисери дійства електорату-охлосу не дуже у вічі кидалися, незлецько москвинів, українців частіше лобами зістукувати, щоби гризлися, гарикалися межі собою. На нещодавньому потайному збіговиську у Штатах один вихідець з України заявив: "Нам нужно всемерно под-дегжівать гускiх на Укгаіне, ібо ані - дубінка в наших гуках пготів укгаінцеv"... Антиукраїнські нацменшинські партії, партійки - "гонів", "налів", "ністів", "лістів" (прогресивних, регресивних, агресивних) -слухняні виконавці згаданих вказівок.

Тому, окрім мовної конфронтації, розпалюється й боротьба з народними звичаями, піснями, гумором, прадідівськими строями. І то не лише у нас, у Московії - також. Чого вартий накинута вер-тухаями з "українських" телебачення, друкованих ЗМІ похід проти "шароварщини". Вже й у журналі, редагованому сином правдешнього Героя України, "шароварами, хрущами над вишнями" цюпає нам у вічі колишній дисидент із Франції. Нехай ліпше колорадські жуки гудуть над нашими виш-

нями? Так вони ж безгучно літають, пане Плюще (той, котрий Леонід).

Уявляєте в Японії інтелігентський похід проти "кімоновщини"? Не заважають японцям кімоно, традиційна народна культура бути однією з най-модерніших націй.

Та візьмемося нарешті до заявлених мовних вправ.

Розглянуті на попередніх сторінках дослідження пари: "тиждень" - "неделя", "сірники" - "спічки", "порічки" - "красная смородіна", "тут" - "здесь", "мова" - "язык", тим більше словоконструкції, неприховано отримані з наших слів дотуленням "-ательство", "-лені-є", "-є-ні-є", "-ні-є", "-є", "-я" і "так далі-є", ще раз наводити, міркую, не варто.

Обмежимося дещицею знакових, на гадку автора, слів, термінів материнської та похідної від неї мов.

З процесів творення сім'ї розпочнемо. Аби вона брунькуватися узялася, з чоловічого стану має з'явитися у нас - "за-лиця-льник", в Московії - "уха-жор". Що би там не казали про газдинські риси (мудрість, роботящість, навіть багатство) потенційної дружини, а парубок найперше на красиве личко звертає увагу, "за-лиця" до неї вчащає. Аналог сусідський дуже вже далеко відбіг від "ходити". Мо', "ухі-жор", ходить, щоби "ухі нажрать-ся" на дармівщину? Та як би там не було, а той, що шукає собі пару під бік ("парубок" - у нас), "парень" (пари не має - у сусідів) знайшли собі дівчат.

Засилаються "свати", особи, уповноважені "звати" дівчину до парубкового дому.

За сприятливого сватання отримують у нас дівчина та хлопець статус "наречених" (оголошених родові, громаді). У сусідів відповідно - "же-ні-х", "не-ве-с-та". Не знають він - ні куди та як, вона - з та ще не мала діла.

Згодом відбувається "весілля" (веселощі для молодих, роду, громади), а потім "шлюб" (злюб) - у нас, у сусідів - "свадьба" (гуляння для сватів), а затим "брак". Ось тобі маєш, тільки побралися - і вже браковані? Чого бракує - харчів? Схоже на те. "Же-брак" (у нас) - бракує сердезі харчів, одягу, даху над головою. "Ні-щі-й" (у них) - навіть "щі" не їв, бідака.

Від пари під боком молодиця стає "вагітна" (набуває ваги в тілі та громаді). У сусідів така жінка "бере-менна" (бере мене). Авжеж, для того й одружувалися.

Згодом відбувається "народ-же-ння" (поповнення народу) "немовляти" (не мовить ще), тільки зіп'явшись на ноги, трохи навчившись розмовляти, вже "малюк". В москвинок - "рожден-і-є". "Малютка", "ма-лиш" (має лиш потреби). Наше "лиш" - ще незіпсоване, первозданне.

Новому членові сім'ї найперше потрібне "годування" (від "годити"), на берегах Мокви - "корм-ле-ні-є" (традиційно спародійований "ле-ні-є"-м наш термін, тільки у нас він вживається стосовно братів менших). Проте, як не крути, а дитя (дорослих теж) треба "годувати", "кормить". "Не годовані є" вони капризні. Себто, обурюються сусіди, коли їх не годують.

І "виховання" (на українських родючих землях дитину треба було пильнувати, "ховати", аби якийсь зайда не вкрав), на сусідських болотах перетворилося у проблему харчування - "пїтанія" (вос-пїтанія), котре розкладається на первинні (питання є). Хоч і побутує там поговорка "Даст Бог день, даст Бог піщу", однак питання "пїтані-я" залишається завжди актуальним.

Тож розглянемо ще кілька дотичних термінів, хоча б назв ранкового та вечірнього прийняття страв. Наші відповідники "сні-данок" (сну дання, данець), "вечеря" (від "вечора") - вельми прозорі. Що ж за дивні, незрозумілі аналоги у сусідів? Як то можна сьогодні вранці їсти на "завтра"? З "уж-іном" - взагалі тупик, начебто, безпросвітний. Але докопатися до істини не так уже й складно. Терміни, гадаю, виникли в середовищі племені кривичів, на базі чийого спародійованого діалекту і формувався при переселенні майбутній "язик". Кривицькі чоловіки-мисливці, вечеряти приходили в селища, споживали їжу "у жін" (у жінок, себто). Вдосвіта господині випроводжували їх на промисел, давши із собою заготовлений вчора "на завтра" сніданок. Відсіля й "завтрак" - вчорашні харчі на сьогоднішній ранок.

"Не все ж навколо харчів, їжі крутиться. Мають і самостійні терміни. Ваша "лікарня" там "больніца", "лікар" - "врач", - хтось за "язик" заступиться. Справді, "боль-ні-ця", де кажуть "болею

ні" "лікарі", а не "врачі" - ті котрі "врут". Брехнею болю не "вилікуєш".

Ет, розписався... Для висвітлення заявленої теми багаторічна праця, вважай, цілого інституту знадобиться. Тож закруглятися буду потроху.

Зупинюся ще на кількох позиціях. Зокрема, на схильності москвинів до гіперболізації у бік величі ("велічі-я"), аж до святості, розбивання лобів чи, навпаки, приниження, десакралізації позичених термінів, понять.

Найбільше вони полюбляють наш епітет "велика-я". І самозвана "Русь" їхня "велика-я", і війна, і революція (переворот більшовицький). Про вождів, государів (від слова нашого "господар") годі й говорити - мало не всі - "велікі-є". Навіть безпорадного, нікчемного самодержця Миколу ІІ, котрого із сім'єю разом брутально знищили, десятиліттями ганьбили, опльовували, ниньки святим проголосили. Що не заважає у центрі столиці своєї тримати в шані та догляді мумію його вбивці.

Наші "кущі" стали "кустами", але залишилися "кущами" в раю, лише наголос на "у" перескочив.

Згадана вже "вечеря" в "ужін" перетворилася, однак у апостолів зі Спасителем наймення зберегла.

Знову-таки згадувані "жебраки"- "старці" стали у тамтешніх літераторів поважними чоловіками похилого віку "стірцями".

Наш "лихий" (злий, напасний індивід) перетворився у такого собі зуха, шибайголову. "Казак ліхой"... І "лихо" наше теж поміняло полюс на протилежний.

Щодо прикладів зниження вартості термінів, то наведу їх лише два.

"ОРА-ти" (дбаєш оРА ти) - священне дійство для основоположника рільництва на планеті РА-сина-укРАїнця. "Радісно плуг землю оре!" - розшифрував московський україно-грецьких коренів шумеролог Анатолій Кифішин багатотисячоліт-ньої давності напис у святилищі "Кам'яна Могила" під Мелітополем.

Москвинські дячки доклалися до десакралізації терміна. Тепер там "орать" - кричати, репетувати. Відповідник нашому "орати" - "па-хать", звично витягнене з нашої мови поняття ("па" - діставати для "хать", хати).

І ще одне слово-помста своїм колишнім повелителям. Найперше Золотій Орді, за чийого сприяння оружного та фінансового (століттями розк-раданой, призначеної для татар данини) загумін-кове Московське князівство в палки вбилося, сусідські князівства підім'яло. Столицю свою на Волозі, що колись РА на честь Бога сонця іменувалася, золотоординці назвали Са-РАй (запозиченням із нашої прамови). Кожен народ хоче бачити столицю свою раєм. У подяку благодійникам довголітнім москвини на "хлів" стали казати "сарай".

Хтось закине: ти теж ідеш на повідку, допомагаєш своїми студіями сусідів лобами зіштовхувати. Та ні, вельмишановні. Допмагаю народу своєму давати "від-Січ", "од-Коша" знахабнілим ідеологам, чий "хитрий писок" уже й не з-за спини (зга-

даймо знамениту Франкову формулу), а часто-густо на передньому плані вмощується. До слова, обидва прадавні знакові козацькі терміни наші (відганяти ворога від Січі, Коша) сусідською перекладаються тривіально "от-пор" (оружно відганяти напасників чи відбріхуватись, "отпірається"). Бо не мали ніколи ні Січі, ні Коша своїх. Власне якби мені запропонували одним-двома словами окреслити історію нашого народу, я зупинився б на щойно наведених "від-Січ", "од-Коша", так планую назвати наступне видання спарених брошур.

Приховуванням правди, ретушуванням її напівправдою, брехнею, чи як ниньки модно казати, макіяжем, задавленої хвороби не вилікуєш, лишень загостренню процесу сприятимеш. Тож і у відношеннях межі народами-сусідами мусить бути чітка ясність. Хто, коли, що, кому, як... Хто кому майбутню столицю заснував... Хто кого читати, рахувати навчив... Хто кого у верхів'я Вологи, Оки, а хто кого до Магаданів, Соловків відселяв... Хто кому писок під Оршею, Конотопом, Чудновим натовк, а хто кому - під Полтавою, Крутами...

Ну і, звісно, хто кому свою мову, спародіювавши, позичив. Авжеж. "Пізнаймо правду і правда визволить нас!" - повторимо вступну цитацию розвідки.

"Коли українські молоді письменники змусять, то вони доведуть, що московська мова є лише дикунською говіркою, порівнюючи її до мови української. Коли вони повитягають з московської мови все українське, то найзапекліший московський шовініст буде змушений визнати жалюгідне убожество і нижчість московської говірки супроти української мови".

(Григорій Квітка-Основ'яненко, Лист до А.Красовського 28.XII.1841)

"Займаючись довгий час порівнянням арійських мов, я прийшов до висновку, що українська мова не тільки старша всіх слов'янських, не виключаючи т. зв. старослов'янської, але й санскриту, грецької, латини та інших арійських".

(Михайло Красуцький, польський та російський лінгвіст; "Древність української мови", Одеса, 1880)